နှောင်းတွေ့မြန်မာကျောက်စာများကို ရှုထောင့်အထွေထွေမှ လေ့လာခြင်း

ကြည်ကြည်ခိုင်*

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် ပုဂံခေတ်က စတင်အသုံးပြုခဲ့ကြသော မြန်မာစကားပြေ အရေးအသားများကို ခြေခြေမြစ်မြစ် သိရှိစေရန် ရည်ရွယ်၍တင်ပြထားသော စာတမ်း ဖြစ်ပါသည်။ နှောင်းတွေ့မြန်မာကျောက်စာများကို လေ့လာရာတွင် ကျောက်စာတို့၏ သဘောသဘာဝကိုအခြေခံ၍ နှောင်းတွေ့မြန်မာကျောက်စာ (၃)ချပ်ကို အလေ့လာခံအဖြစ် သတ်မှတ်လေ့လာထားပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် အကြောင်းအရာပိုင်းလေ့လာခြင်း၊ အရေးအသားပိုင်းလေ့လာခြင်းနှင့် ဝေါဟာရ အသုံးအနှုန်းများကိုလေ့လာတင်ခြင်း ဟူ၍ အပိုင်း(၃)ပိုင်း ခွဲ၍ တင်ပြထား ပါသည်။ အကြောင်းအရာပိုင်းတွင် ပုဂံခေတ်သာသနာရေး၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး တို့ကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ အရေးအသားပိုင်းတွင် စကားသုံးနှုန်း၊ ရေးဟန်၊ ဝါကျအသုံးတို့ကို ဖော်ထုတ်ပြီး ဝေါဟာရအသုံးအနှုန်းများတွင် ဝေါဟာရတို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်တို့ကို တင်ပြထားပါသည်။ ဤစာတမ်းပါ လေ့လာချက်များသည် မြန်မာစာပေကို စတင်အသုံးပြုခဲ့ကြသော ရှေးမြန်မာ တို့၏ စာပေစွမ်းရည်ကို ခြေခြေမြစ်မြစ် သိရှိစေရန်နှင့် မြန်မာစာပေကို လေ့လာလိုသူများအတွက် အထောက်အကူပြုနိုင်စေရန် ရှာဖွေဖော်ထုတ်ထား ပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရ – ***သာသနာရေး၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ အရေး အသား၊ ဝေါဟာရအသုံး။***

နိဒါန်း

ဤစာတမ်းသည် ဘာသာစကား၏ကဏ္ဍတစ်ရပ်ဖြစ်သော မြန်မာကျောက်စာ များမှ ကျောက်စာစကားပြေ၏ သဘောသဘာဝများကို လေ့လာထားသည့် ဘာသာ စကားဆိုင်ရာ လေ့လာမှုတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။ နှောင်းတွေ့ကျောက်စာ ဟူသည် မြန်မာတိုင်းရင်းကျောက်စာများ၊ ပုဂံကျောက်စာညွန့်ပေါင်းစသည့် ကျောက်စာများတွင် မပါရှိသေးသော အသစ်တွေ့ကျောက်စာများ ဖြစ်သည်။ နှောင်းတွေ့မြန်မာကျောက်စာ များမှ အကြောင်းအရာပိုင်း၊ အရေးအသားပိုင်းနှင့် ဝေါဟာရ အသုံးအနှုန်းများကို ဖော်ထုတ်ထားပါသည်။ အလေ့လာခံကျောက်စာများသည်လည်း အလှူမှတ်တမ်းများ ဖြစ်၍ ပုဂံခေတ်သာသနာရေး၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး စသည်တို့ကို တွေ့မြင်နိုင်ပြီး ပုဂံခေတ် အရေးအသားစနစ်ကိုလည်း တွေ့မြင်နိုင်ပါသည်။ ဝေါဟာရအသုံးများသည်

* ဒေါက်တာ၊ တွဲဖက်ပါမောက္ခ၊ မြန်မာစာဌာန၊ စစ်ကိုင်းတက္ကသိုလ်

ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာကိုအခြေခံ၍ ပေါ်ပေါက်လာသောကြောင့် ဘာသာခြားမွေးစား စကားလုံးများကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ ပုဂံခေတ်က ကျောက်စာစကားပြေများ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းသည် မြန်မာစာပေ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာခြင်း၏ မူလအစပင် ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ပုဂံခေတ်ကအခြေတည်ခဲ့သော မြန်မာကျောက်စာတို့၏ ဝိသေသျများကို ဖော်ထုတ်သောအားဖြင့် ဤစာတမ်းကို တင်သွင်းခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၁။ နှောင်းတွေ့မြန်မာကျောက်စာများလာ ရှုထောင့်အထွေထွေ

နှောင်းတွေ့ကျောက်စာများတွင် စည်သူမင်းကျောက်စာ၊ သရပိုလ်သို္ခင်ကျောင်းကျောက်စာ၊ သခင်ခင်အုန်နှင့်သင်ကြီးကုံကယ်ကျောက်စာတို့ကို အလေ့လာခံအဖြစ် သတ်မှတ်၍ လေ့လာတင်ပြမှာ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ လေ့လာတင်ပြရာတွင်–

(၁) အကြောင်းအရာပိုင်းလေ့လာခြင်း

(၂) အရေးအသားပိုင်းလေ့လာခြင်းနှင့်

(၃) ဝေါဟာရအသုံးအနှုန်းများလေ့လာခြင်း တို့ဖြင့် တင်ပြမည် ဖြစ်ပါသည်။

၁။ အကြောင်းအရာပိုင်းလေ့လာခြင်း

အကြောင်းအရာပိုင်းတွင် စည်သူမင်းကျောက်စာ၊ သရပိုလ်သို္ခင်ကျောင်းကျောက်စာ၊ သခင်ခင်ဥန်နှင့်သင်ကြီးကုံကယ်ကျောက်စာတို့၏ သာသနာရေး ဆောင်ရွက်ချက်များ၊ လူမှုရေးနှင့်စီးပွားရေးအခြေအနေတို့ကို လေ့လာတင်ပြမည် ဖြစ်ပါသည်။

၁၊ ၁။ စည်သူမင်းကျောက်စာလာ သာသနာရေး

စည်သူမင်းကျောက်စာသည် စစ်ကိုင်းတိုင်း ရွှေဘိုမြို့အနောက် ငါးဆူးကုန်းကျေးရွာ အတုလမာန်အောင်ဘုရားတွင်ရှိသော ကျောက်စာ ဖြစ်သည်။ စည်သူမင်းကြီး (၄၇၅–၅၅၂)၏ အလှူကို မှတ်တမ်းတင်ထားသော ပုဂံခေတ်ကျောက်စာ ဖြစ်သည်။ ကျောက်စာမှာ တစ်မျက်နှာတည်းသာဖြစ်သော်လည်း ကြောင်းရေ (၃၅)ကြောင်း ပါရှိပါသည်။ အလှူရှင်သည် စည်သူမင်းကြီး ဖြစ်သည်။ မင်းကြီးသည် စည်းခံ့စေတီကြီးကို တည်ထားကိုးကွယ်ပြီး ဘုရား၊ ကျောင်း၊ သိမ်နှင့် သံဃာတော်များ ပစ္စည်းလေးပါးအထောက်အပံ့ဖြစ်စေရန်အတွက် လယ်ယာမြေများကို လှူဒါန်းခဲ့သည်။ နိဗ္ဗာန်ကို ရလိုသောကြောင့် စေတီ၊ ကျောင်း၊ သိမ်နှင့် လယ်ယာမြေများကို လှူဒါန်းခဲ့ကြောင်း

ရည်ရွယ်ချက်ကိုဖော်ပြပြီး ဆုတောင်းအမျှဝေကာ မိမိအလှူကို မဖျက်ဆီးဝံ့အောင် ကျိန်စာများလည်း ရေးထိုးခဲ့သည်။

စည်သူမင်းကြီးသည် ရတနာသုံးပါးကို ရိုသေကိုင်းရှိုင်းသော သဒ္ဓါတရား ထက်သန်သောသူ ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓသာသနာ အရှည်တည်တံ့စေရန်အတွက် သက္ကရာဇ် (၅၀၀) မြိုက်ကသိုလ်နှစ် တန်ဆောင်းမုန်းလပြည့် (၁၅)ရက်၊ သောကြာနေ့တွင် ပြောင်ချောလုံးဝန်းသော စေတီတစ်ဆူကို ထွင်းထုပြီး စည်းခုံဟူသော ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ဖြင့် စည်းခုံစေတီတော်ကြီးကို တည်ထားကိုးကွယ်ခဲ့သည်။ ထိုစည်းခုံစေတီတော်ကြီး အစဉ် တည်တံ့စေရန်အတွက် လယ်ယာမြေ(၁၀၀)ကို လှူဒါန်းခဲ့သည်။ ယင်းကို ကျောက်စာတွင်–

"စည်ခုံတေ့ ရည်ရှယ်ပ္လသသော လယ်လေ၁၀၀ လှူခသတေ"[၁]

ဟူ၍ စည်းခုံစေတီတော်ကြီးအတွက် ရည်မှတ်၍လှူသော လယ်ပယ် (၁၀၀)ဖြစ်ကြောင်း အတိအကျ မှတ်တမ်းတင်ထားပါသည်။ ပုဂံခေတ်တွင် ဂူဘုရားများ လှူဒါန်းပူဇော် နေကြသော်လည်း စည်းခုံစေတီကြီးကဲ့သို့ စေတီပုထိုးများလည်း လှူဒါန်းပူဇော်လေ့ ရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ထို့ပြင် ကျောင်းနေသံဃာတော်တို့အတွက် ပစ္စည်းလေးပါး အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေရန်အလို့ငှာ လယ်ပယ်(၂၀၀)ကို လှူဒါန်းပြီး မြေသင်ဘုရားအတွက် လယ်ပယ် (၆၀)နှင့် သန်လယ်(၅၀)တို့ကို လှူဒါန်းခဲ့ကြောင်းကို–

"ကျ္လောင်လယ်လေ ၂၀၀ နှင် မ္လိယ်သင်ဖုရှာလယ်လေ ၆၀ ပါယ်၊
သမ်လယ်လေ ၅၀ လှူခသတေ"[၂]

ဟူ၍ ရေးထိုးမှတ်တမ်းတင်ထားသည်။ ဗုဒ္ဓသာသနာအစွန့်ရှည်ရေးကို ရည်မြော်၍ ဘုရားစေတီပုထိုးများအတွက် လယ်ယာမြေများကို လှူဒါန်းခဲ့သည်သာမက ကျောင်းနေ သံဃာတော်များ ဆွမ်းကွမ်းမပြတ်စေသောငှာ လယ်ယာမြေများကို လှူဒါန်းခဲ့သည်။ ထိုသို့ လယ်ယာမြေများ လှူဒါန်းခဲ့သည်တို့ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ရတနာသုံးပါးကို ရိုသေကိုင်းရှိုင်းသော သာသနာကို အလွန်ချီးပင့်အားပေးသော မင်းကောင်းမင်းမြတ် တစ်ပါးဖြစ်ကြောင်း ခန့်မှန်းနိုင်ပါသည်။

ထို့နောက် မိမိအလှူ အရှည်တည်တန့်စေရန်အတွက် ဆုတောင်း၊ ကျိန်စာ များကိုလည်း ရေးထိုးခဲ့ပါသည်။ မိမိလှူသောအလှူကို ချီးပင့်သော အရေးအရာ ယူကုန်သော နောင်အစဉ်အလာသော မင်း၊ မှူးမတ်တို့သည် ညောင်ဦးစသော စေတီ

---

[၁] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၂။
[၂] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၂။

အကြား မြေပုံလုံးအတိုင်း ရည်တွက်၍မရကောင်းသော ကောင်းမှုအကျိုးကို ရကြပါစေသတည်း။ ဆွမ်းလှူသော အကျိုးငါးပါးတွင် အာယု၊ ဝဏ္ဏ၊ သုခ၊ ဗလ၊ ပရိဘာန ဟူသော အသက်ရှည်ခြင်း၊ အဆင်းလှခြင်း၊ ချမ်းသာကြီးခြင်း၊ ခွန်အားကြီးခြင်း၊ ဉာဏ်ပညာကြီးခြင်း[၁] စသည့် အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိစေပါသည်။ ယင်းကို အလှူရှင်မင်းကြီးသည်–

> "ညောင်ဦစသော စေတီအကြာ မ္လိယ်ပုံလုံအတိုင်ရစပါစိသတေ အသက်လေရှည်စိသတေ၊ ဖုန်လေယ်ကြိစိသတေ၊ စည်စိလေယ် ကြိယ်စိယ်သတေ"[၂]

ဟု အမျှဝေထားပါသည်။ ထို့ပြင် ချီးပင့်သောသူတို့သည် တိရစ္ဆာန်မည်သော မဖြစ်၊ လူကောင်းဖြစ်၍ အကမ္မာဘာ လူကောင်းဖြစ်စေသတည်း။ ဘုရားဒါယိကာ၊ ပညာဒါယိကာ ဖြစ်စေသတည်း။ တိရစ္ဆာန်ဖြစ်ငြားမူလည်း ဆင်လျှင်ဖြစ်မူကား ဆင်ကောင်း၊ မြင်းလျှင်ဖြစ်မူကား မြင်းကောင်းဖြစ်စေကြောင်းကို–

> "တတ်ရိတ်ဆန်လ္ဖစ်မူလေ ဆင်လျှင်လ္ဖစ်သောလေ ဆင်ကောင်လ္ဖစ်စိယ်သတေ မြင်လျှင်လ္ဖစ်သောလေယ် မြင်ကောင်လ္ဖစ်စိယ်သတေ"[၃]

ဟု အမျှဝေထားပါသည်။ ထို့ပြင် 'နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းတရားတို့ကို ဟောကြားတော်မူသော ငါတို့ဘုရားလောင်းကဲ့သို့ အပြစ်ငါးရာခံသောကြား အဖြစ်ကောင်းဖြစ်၍ အရောင်အဆင်းရှိသောသူ ဖြစ်စေသတည်း' ဟု ရေးထိုးမှတ်တမ်းတင်ထားသည်ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ဘာသာရေးအသိအမြင်ကျယ်သော မင်းတစ်ပါးဖြစ်ကြောင်း သိမြင်နိုင်ပါသည်။ ထို့နောက် မိမိ၏အလှူကို မသိမမီသောသူတို့ သိရှိစေရန်အလို့ငှာ–

> "ငါလ္ဒုသောစေတီကိုဝ် ပုရှာလယ် သိမ်လယ် ကျောင်လယ်ကိုဝ် ဖျက်လိုဝ်ရယ် အကြင်သူတိုဝ် ဤပြည်ဤရွာနိုက် ကလန်သံပျင်တိုဝ် ဤ မ္လိယ်ကာ စည်သူမင်လှူခသတေ ဖုရှာကျောင်လ္မိယ် သိမ်လ္မိယ်တေ"[၄]

ဟု ရေးထိုးမှတ်တမ်းတင်ထားပါသည်။ ဤဘုရားစေတီနှင့် လယ်တို့သည် လူတကာတို့ထက် မြတ်သော ဘုန်းတန်ခိုးအာနုဘော်တို့ဖြင့် ပြည့်စုံသော မင်းတစ်ပါး၏

---

[၁] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၂။
[၂] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၂။
[၃] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၂။
[၄] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၂။

အလှူဖြစ်ကြောင်း အသိပေးကာ မိမိ၏အလှူကို မည်သူမျှ မဖျက်ဆီးဝံ့အောင် ဟန့်တားလိုက်သည့် သဘောသက်ဝင်နေပါသည်။ မိမိ၏အလှူကို အရှည်တည်တန့်စေလိုသော မင်းကြီး၏ မွန်မြတ်သောစိတ်ဆန္ဒသည်လည်း ပေါ်လွင်ထင်ရှားလာစေပါသည်။

မိမိအလှူကို အရေးအရာယူသော နောင်ဖြစ်လာမည့် မင်းမှူးမတ်အပေါင်းနှင့် ယခုချီးပင့်သော အမတ်တို့အား အမျှဝေပြီးနောက် မိမိရလိုသောဆုကို တောင်းထားပြန်ပါသည်။ ဤမြေကိုလှူသောအကျိုးကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကိုရလွယ်ရောက်လွယ်ကြောင်း ဆုတောင်းထားပါသည်။ ထို့နောက်–

> "နိယ်ရပန်ရပြီသော ငါ၏အသက္ကာ အနှစ်တသိန် နိယ်ရလိုဝ်
> သတေ၊ ငါ၏ .... နှစ်တသိန်လေည်ကောင်တည်ရစ်စေသတေ"[၁]

ဟု ဆုတောင်းထားပြန်ပါသည်။ နိဗ္ဗာန်ဆုရရှိပြီးသော်လည်း အနှစ်တစ်သိန်းနေရပြီး မိမိလှူဒါန်းခဲ့သော ဘုရားကျောင်းကန် စေတီပုထိုးတို့သည်လည်း မိမိနေရသည့် အသက်အတိုင်း အစွန့်ရှည်တည်တန့်စေလိုသော ဆန္ဒကိုလည်း ဖော်ထုတ်ပြထားပါသည်။ ဤသည်ကိုကြည့်ခြင်းဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာလူမျိုးတို့ လိုချင်တောင့်တသော အမြတ်ဆုံးသော နိဗ္ဗာန်ဆုကိုတောင်းခဲ့သည်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။

မင်းကြီးသည် သာသနာအရှည်တည်တန့်စေရန် ဆောင်ရွက်ရာတွင် ကျိန်စာများကိုလည်း ရေးထိုးမှတ်တမ်းတင်ထားခဲ့ပါသည်။ မိမိအလှူကို အရေးမယူ မချီးပင့်သောသူတို့သည် မြေကြီးကအထက် အကြင်သူကား အောက်အဝီစိကျစေလိုကြောင်း ကျိန်စာရေးထိုးထားပါသည်။ ငရဲကျရာတွင်လည်း ငရဲကြီး (၈)ထပ်၊ ငရဲငယ် (၈၀) ကျစေကြောင်း ကျိန်ဆိုထားပြန်ပါသည်။ ငရဲကြီး (၈)ထပ်၏အမည်ကိုလည်း–

> "ပညာနန်တရိတ်ငြယ် ဣလစိယ်သတေ အဝိစိ ငြယ်ခံစိယ်သတေ
> ဣာလသုတ်ငြယ်လဲခမ်စိယ်တေ သည်စိုဝ်ငြယ်ခမ်စိယ်သတေ
> ပတာပနငြယ် ခမ်စိယ်သတေ မဟာပတာပနငြယ် ခမ်စိယ်သတေ
> ရရောဝ်ငြယ်ခမ်စိယ်သတေ မဟာရောဝ်ငြယ်ခမ်စိယ်သတေ"[၂]

ဟု ရေးထိုးထားပါသည်။ ငရဲကြီး(၈)ထပ်၏ အမည်များကို အသေးစိတ် မှတ်တမ်းတင်ထားသည်မှာ နောင်လာနောင်သားတို့အတွက် မှတ်သားဖွယ်ကောင်းသော ကျောက်စာတစ်ချပ်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် အကမ္ဘာဘာ ဘုရားမဖူးရစေ၊ လူဖြစ်သော်လည်း

---

[၁] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၂။
[၂] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၁။

လူကောင်းမဖြစ် အမိဝမ်း၌ပဋိသန္ဓေစွဲသော်လည်း မစွဲဘဲကြေစေသတည်။ (၉၆)ပါးသော အနာတို့ဖြစ်ပြီး ကု၍မရသော အနာဖြစ်စေ၊ တိရစ္ဆာန်ဝမ်း၌ဖြစ်ပြီး တိရစ္ဆာန်ကောင်း မဖြစ်စေဘဲ–

"ကိုယ်လျက် ကန်လျက် ဖယ်လျက် နှာခေါင်တိုလျက်
နှာပယ်လျက် အမြီတိုလျက် ဖြွစ်စိယ်သတေ"[၁]

ဟူ၍ ကျိန်စာရေးထိုးထားပါသည်။ ဖျက်ဆီးသောသူတို့သည် လူဖြစ်လျှင် လူကောင်း မဖြစ်၊ တိရစ္ဆာန်ဖြစ်မူက ကျိုးသော၊ ကန်းသော၊ လိမ်ဖယ်သော၊ နှာခေါင်တိုသော၊ နားပင်းသော၊ အမြီးတိုသောသူများ ဖြစ်ကြပါစေဟု ကျိန်ဆိုထားပါသည်။ ခံရမည့် အပြစ်များဖြင့် ဖျက်ဆီးမည့်သူများ ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်၍ မဖျက်ဆီးဝံ့အောင် ထည့်သွင်း ကျိန်ဆိုထားပါသည်။ ဤသည်ကိုကြည့်ခြင်းဖြင့် မိမိအလှူကို အရှည် တည်တံ့စေလိုသော မင်းကြီး၏ သာသနာရေးဆောင်ရွက်ချက်များကို သိမြင်နိုင်သည့် အပြင် ပုဂံသူ၊ ပုဂံသားတို့၏ သာသနာရေးဆိုင်ရာ စာပေကျမ်းဂန်နှံ့စပ်မှုရှိပုံကို သိမြင်နိုင်ပါသည်။

၁၊ ၁၊ ၂။ သရပိုလ်သခင်ကျောင်းကျောက်စာလာ သာသနာရေး

သရပိုလ်သခင်ကျောင်းကျောက်စာသည် မန္တလေးတိုင်း ပုဂံညောင်ဦးမြို့နယ် မင်းနန်သူရွာ၏ အနောက်မြောက်ဘက် ဆင်ဖြူရှင်ကျောင်းတွင် တွေ့ရှိသော ကျောက်စာ ဖြစ်သည်။ ဤကျောက်စာတွင်လည်း ပုဂံခေတ် သာသနာရေးဆောင်ရွက်ချက်များကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ ကျောက်စာတွင် နှစ်မျက်နှာပါသော်လည်း ကြောင်းရေ (၃၀)သာ ပါရှိပါသည်။ မင်းယဉ်နရသိခ်မင်းလက်ထက် (၅၃၂–၅၃၅) အလှူရှင် မဟာသိမန်သာ ဇနီးမောင်နှံသည် သက္ကရာဇ်(၅၃၅)ခု သရဝန်နှစ် ကဆုန်လဆန်း (၇)ရက် ကြာသပတေးနေ့တွင် ကျောင်းဆောက်လုပ် လှူဒါန်းခဲ့သည်။ သာသနာအဆုံးတိုင် မိမိအလှူ အရှည်တည်တန့် စေရန် လယ်ပယ်ပေါင်း (၄၈၀)ကို လှူဒါန်းခဲ့ပါသည်။ ထို့ပြင် သံဃာတော်များ ဆွမ်း ခဲဘွယ်ဘောဇဉ်တို့ ပြည့်စုံစေရန်အလို့ငှာ ကျွန်မိန်းမ (၃)ယောက်တို့ကို လှူဒါန်းခဲ့ ပါသည်။

ဤကျောင်း၊ လယ်၊ ကျွန်တို့ကို လှူသောအကျိုးကို ရေမြေသခင်ဖြစ်သော ငါတို့သခင်မင်းကြီး၊ အမတ်ခပ်သိမ်း၊ ငါ့မယား၊ ငါ့သား၊ ငါ့သမီးလည်း ရကြပါစေ သတည်း။ သိကြားနတ်မင်း၊ စတုလောကပါလနတ်၊ ယမမင်းလည်း ရကြပါစေ။ အထက်ဘဝဂ်တိုင် ရကြပါစေသတည်းဟု အမျှဝေထားပါသည်။ ထို့ပြင် မိမိအလှူအား

[၁] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၁။

ဖျက်ဆီးမည့်သူများသည် ဘုရားသာသနာကို ဖျက်ဆီးမည့်သူ မည်ပေ၏။ ထိုသူတို့သည် အဝီစိငရဲ ကျက်စေသတည်း။ ဘုရားအဖြစ်ဖြစ်လည်း မဖူးရစေ၊ လူဖြစ်လျှင်လည်း–

> "ထမင်မစာရတတ် ရိယ်လေ မသောက်ရတတ်သော လူပြိတ္တာနှင်
> ့၂လျှင့်ဖွစ်စိယ်တေ"[၁]

ဟု မိမိအလှူကို မဖျက်ဆီးဝံ့အောင် မြင်သာမြင်ရ မစားရမသောက်ရသော လူပြိတ္တာဖြစ်စေကြောင်း ကျိန်စာရေးထိုးထားပါသည်။ ထို့နောက် သာသနာကိုထောက်ပံ့၍ မိမိအလှူကို အရေးအရာယူသောသူတို့သည် မိမိလိုသောဆု၊ မြတ်သောဆုများ ရကြပါစေ၊ ငရဲမကျရောက်စေဘဲ သူတကာတို့ထက် မြတ်သော သာလွန်သော ပုဂ္ဂိုလ်ထူး၊ ပုဂ္ဂိုလ်မွန်များ ဖြစ်ကြပါစေဟု ဆုတောင်းပေးထားပါသည်။ အလှူရှင် ဇနီးမောင်နှံကမူ လူဖြစ်ပါက–

> "သာသနာတွင် အဖန်တလယ် ၂ လူ့ဖွစ်ရယ် သာသနာကို
> ထောက်ပင်ရတတ်သောယောက်ကျာ့မွတ်သည့် ဖွစ်ရလိုဝ်သတေ"[၂]

ဟုလည်းကောင်း၊ ယောကျာ်းမြတ်ဖြစ်မှုကား ပညာအရာတွင် သူမတူသည့် ပညာဓိက ဘုရားဖြစ်လိုကြောင်းကို–

> "သဗ္ဗညုတည(ဏ်)ရသော ပွည်ညာတိ ပွင်သော ငါရလျှင်
> ဖွစ်ရစိယ်သတေ"[၃]

ဟုလည်းကောင်း ဘုရားဆုကို တောင်းထားပါသည်။ ဤကျောက်စာကိုကြည့်ခြင်းဖြင့် ပုဂံသူ၊ ပုဂံသားတို့၏သာသနာရေး ဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာလူမျိုးတို့၏ ဘာသာရေးခံယူချက် မြင့်မားပုံကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။

၁၊ ၁၊ ၃။ သခင်ခင်အုန်နှင့် သင်ကြီးကုံကယ်ကျောက်စာလာ သာသနာရေး

သခင်ခင်အုန်နှင့်သင်ကြီးကုံကယ်ကျောက်စာသည် ပုဂံမြို့ရွှေနန်းရင်ကုန်းတွင် တွေ့ရသော ကျောက်စာ ဖြစ်သည်။ ကြောင်းရေ (၂၈)ကြောင်း ပါရှိသည်။ နရပတိစည်သူမင်းကြီးလက်ထက် (၅၃၆–၅၇၃) အလှူရှင်များဖြစ်ကြသော သခင်ခင်ဥန်နှင့် သင်ကြီးကုံကယ်တို့သည် သက္ကရာဇ် (၅၆၀)ခု၊ ဘဒြနှစ်၊ သီတင်းကျွတ်လဆန်း

---

[၁] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၇။
[၂] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၇။
[၃] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၇။

(၂)ရက်၊ ကြာသပတေးနေ့တွင် ဘုရားကျောင်းဟောင်း၊ လယ်နှင့် နွားတို့ကို လှူဒါန်းခဲ့သည်။ ဤကျောက်စာ၏ထူးခြားချက်မှာ ဘုရားကျောင်းကန် အသစ်လှူဒါန်းခြင်း မဟုတ်ပေ။

> "ရှိယ်ဦသ္ခိင်ခင်ဥန်နှင် သင်ကြိစ်တ္တုလင်ကပိုလ် လှူခသော ပုရှာကျောန်အဟောင်ဇဇ"[၁]

စသော ဘုရားကျောင်းဟောင်းတို့ကို မွမ်းမံ၍လှူထားကြောင်းကို မှတ်တမ်းတင်ထားပါသည်။ ယခင် အလှူရှင်များဖြစ်ကြသော သခင်ခင်အုန်နှင့် သင်ကြီးစတ္တုလင်ကပိုလ်တို့ လှူဒါန်းခဲ့သော ကျောင်းအဟောင်းကို ပြုပြင်မွမ်းမံ၍လှူခဲ့သော အလှူဖြစ်သည်။ ယခုအလှူရှင်တို့လက်ထက်၌ တစ်ခါဖူးမျှ မပျက်ကွက်ဘဲ ပြုပြင်လှူဒါန်းခဲ့ကြကြောင်းကိုလည်း–

> "ဤယ်မျှသော အဟောင်လှူသောကိုဝ်လေ အတိုဝ်လက်ထက် မပျက်ခဖူ"[၂]

ဟူ၍ မှတ်တမ်းတင်ထားပြန်ပါသည်။ အသစ်ပြန်လည်မွမ်းမံ၍ လှူခဲ့ပြီး ကျောင်းနေ သံဃာတော်တို့ ဆွမ်းအလို့ငှာလည်းကောင်း၊ အရပ်လေးမျက်နှာမှ လာကြကုန်သော လူအပေါင်းတို့ စားစေရန်အလို့ငှာလည်းကောင်း လယ်မြေများနှင့်ကျွန်တို့ကိုလည်း လှူဒါန်းခဲ့ပါသည်။ လယ်ယာမြေများကို လှူဒါန်းရာတွင်လည်း မြေနေရာအပိုင်းအခြားကိုလည်း အသေးစိတ် မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။ နောင်အချိန်တွင် မြေယာနှင့်ပတ်သက်သော အရှုပ်အရှင်း မဖြစ်အောင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်ဟု ယူဆနိုင်ပါသည်။ ဤကျောက်စာကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် အလှူရှင်၏ စေတနာ၊ သဒ္ဓါတရား ထက်သန်မှုရှိသည်ကိုသာမက စေ့စပ်သေချာသောသူဖြစ်ကြောင်း ခန့်မှန်းနိုင်ပါသည်။ မြန်မာလူမျိုးတို့သည် မိမိတို့ ဘိုးဘွားစဉ်ဆက် တည်ထားကိုးကွယ်ခဲ့ကြသော ဘုရားကျောင်းကန်စေတီပုထိုးများကို သားစဉ်မြေးဆက် ဆက်လက်ထိန်းသိမ်း ပြုပြင်မွမ်းမံခဲ့ကြကြောင်း မှတ်သားဖွယ် သိရပါသည်။ ဘုရားသခင်နှင့်တကွ ကျောင်းနေသံဃာတော်တို့ကို လှူဒါန်းခဲ့သော အလှူကို ဖျက်ဆီးသောသူတို့သည် **'အပယ်လေးပါးငရဲကျပါစေ'** ဟု လိုရင်းကို တိုတိုရှင်းရှင်းဖြင့် ကျိန်စာရေးထိုးထားပါသည်။ ဤကျောက်စာ၏ ထူးခြားချက်ကား ဆုတောင်းပင် ဖြစ်သည်။ ကျောက်စာများသည် များသောအားဖြင့် ဘုရားဆုနှင့် နိဗ္ဗာန်ဆုတို့ကို တောင်းကြလေ့ ရှိသော်လည်း ဤကျောက်စာတွင်–

---

[၁] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၇၄။
[၂] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၇၄။

"လိုဝ်သောဆု မှတ်သောတရျာကိုဝ် မလွယ်လျှင်ရလိုဝ်သောတေ"[၁]

ဟု ဆုတောင်းထားပါသည်။ တရားဘာဝနာပွားများမှတ်သားမှုသည် ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ အခြေခံအုတ်မြစ် ဖြစ်သည်။ ထိုအခြေခံအုတ်မြစ်ကို အဓိကထား ဆုတောင်းထားသည်မှာ အတုယူဖွယ်ကောင်းလှပါသည်။

၁၊ ၁၊ ၄။ အလေ့လာခံကျောက်စာများလာ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး

အလေ့လာခံ နှောင်းတွေ့ကျောက်စာများတွင် အလှူရှင်တို့သည် များသောအားဖြင့် မင်း၊ မှူးမတ်၊ သူဌေးသူကြွယ်များ ဖြစ်ကြသည်။ အမျိုးလေးပါးတွင် မင်းမှူးမတ်၊ သူဌေးသူကြွယ်၊ ကုန်သည်၊ ဆင်းရဲသားအပြင် ကျွန်လူတန်းစားများလည်း ရှိကြောင်း သိနိုင်ပါသည်။ ကျွန်လူတန်းစားများတွင် အိမ်ကျွန်များ ရှိသကဲ့သို့ ဘုရားကျွန်များလည်း ရှိကြောင်း ပုဂံခေတ် လူမှုရေးအခြေအနေကို သိနိုင်ပါသည်။ ဘုရားစေတီများ၊ လယ်မြေများသာမက ကျွန်များကိုပါ လှူဒါန်းကြသည်ကိုကြည့်ခြင်းဖြင့် ပုဂံခေတ် စီးပွားရေးအခြေအနေ တောင့်တင်းခိုင်မာကြောင်း သိနိုင်ပါသည်။ ပန်းချီ၊ ပန်းပု စသည့် အတတ်ပညာများဖြင့် အသက်မွေးကြသကဲ့သို့ စိုက်ပျိုးရေးဖြင့်လည်း အသက်မွေးခဲ့ကြကြောင်းကိုလည်း တွေ့နိုင်ပါသည်။ စီးပွားရေးဖြစ်ထွန်းသောကြောင့် သာသနာရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခဲ့သည်။ သာသနာရေး တိုးတက်ထွန်းကားသည်ကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်သောခေတ် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

၁၊ ၂။ အလေ့လာခံကျောက်စာများ၏ အရေးအသား

အရေးအသားပိုင်းလေ့လာရာတွင် နှောင်းတွေ့ကျောက်စာ (၃)ချပ်လာ ပုဂံခေတ်သုံး စကားအသုံးအနှုန်း၊ ဝါကျဖွဲ့ထုံးများ၊ ရေးဟန်များနှင့် ဂုဏ်၊ လင်္ကာ၊ ရသများကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

စည်သူမင်းကျောက်စာသည် ပုဂံခေတ် သက္ကရာဇ်(၅၀၀)ခုနှစ် အလောင်းစည်သူမင်းကြီး(၄၇၅–၅၅၂) လှူဒါန်းခဲ့သော ကျောက်စာ ဖြစ်သည်။ မင်းကြီးသည် ရတနာသုံးပါး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ယုံကြည်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတို့ ချုပ်ငြိမ်းရာမှန် မြတ်နိဗ္ဗာန်ကို လိုချင်သောကြောင့်လည်းကောင်း ပြောင်ချောလုံးဝန်းသော စည်းခုံစေတီတော်ကြီးနှင့် ဝတ္တကမြေ(၁၀၀)ကို လှူဒါန်းခဲ့ပါသည်။ ထို့ပြင် ကျောင်းနေသံဃာတော်များအား ဆွမ်းခဲဘွယ်၊ ဘောဇဉ်တို့ ပြည့်စုံစေရန် အလို့ငှာ လယ်ပယ်(၂၀၀)ကို လှူဒါန်းခဲ့သည်။ ထို့နောက် မြေသင်ဘုရားအတွက်

---
[၁] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၇၄။

ဝတ္တကမြေ(၁၁၀)ကိုလည်း လှူဒါန်းခဲ့သည်။ ထို့ပြင် သိမ်နှင့်တံတိုင်းတို့ကိုလည်း လှူဒါန်းခဲ့ပါသည်။ ကျောက်စာတွင် ကြောင်းရေ(၃၅)ကြောင်း ပါဝင်ပြီး အလှူရှင်အမည်၊ အလှူပြုချိန်၊ အလှူပစ္စည်း၊ ဆုတောင်း၊ ကျိန်စာတို့ဖြင့် အစီအစဉ်တကျ မှတ်တမ်းတင်ကာ ဖြစ်စဉ်ပြရေးနည်းဖြင့် ရေးထိုးထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

အရေးအသားအစီအစဉ် တင်ပြပုံကို လေ့လာကြည့်လျှင် ပုဂံခေတ်ဦးကျောက်စာများကဲ့သို့ 'ဂြိ' ဟူသော အာသီသပတ္တနာများ မပါ၊ 'နမောတဿ' ဟူသော ပါဠိဘာသာ ဘုရားရှိခိုးစာများဖြင့် အစချီရေးထိုးထားသည်ကိုလည်း မတွေ့ရပေ။ ကျောက်စာစကားပြေတို့သည် များသောအားဖြင့် ဗုဒ္ဓသာသနာကိုအခြေခံ၍ ပေါ်ပေါက်လာသော စာပေများ ဖြစ်သောကြောင့် ပါဠိ၊သက္ကတအသုံးများကို တွေ့ရပါသည်။

"ငြယ်[၁] ၊ နိယ်ရပန်[၂]၊ သကရစ်[၃]၊ သိမ်[၄]"

စသည့် အသုံးများကို တွေ့ရပါသည်။ ထို့ပြင် ပါဠိအသုံးများဖြစ်သော အာယု၊ သုခ၊ ပရိဘာဂ ဟူသော အသုံးကို အသက်ရှည်ခြင်း၊ ချမ်းသာကြီးခြင်း၊ ဘုန်းတန်ခိုးကြီးခြင်း ဟူသော မြန်မာစကားသုံးများဖြင့် ရေးထိုးထားသည်ကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် မြန်မာစာပေအဆင့်အတန်း မြင့်မားလာသည်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။

ဤကျောက်စာတွင် ကျစ်လျစ်လှပသော အသုံးများကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ ပုဂံခေတ်တွင် ဂူဘုရားများ လှူဒါန်းပူဇော်နေကြသော်လည်း စည်းခုံစေတီကြီးကဲ့သို့ စေတီပုထိုးများလည်း လှူဒါန်းပူဇော်လေ့ရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ စေတီကိုပင် 'ပြောင်လုံထွင်' ဟူ၍ ရေးထိုးထားသည်ကိုကြည့်ခြင်းဖြင့် ပြောင်ချောလုံးဝန်းသော သဏ္ဌာန်ရှိကြောင်း သိသာထင်ရှားစေပါသည်။ ထို့ပြင် ဗုဒ္ဓဘာသာတွင် စေတီများ တည်ထားကိုးကွယ်ကြရာ၌ သပိတ်မှောက်ပုံစေတီနှင့် ခေါင်းလောင်းပုံစေတီ ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိရာ စည်းခုံစေတီတော်ကြီးသည် သပိတ်မှောက်ပုံသဏ္ဌာန် တည်ထားကိုးကွယ်ထားသော စေတီကြီး ဖြစ်သည်။ စည်သူမင်းကြီးသည်လည်း မိမိကောင်းမှုဖြစ်သော ဘုရားစေတီသည် ဂူဘုရားမဟုတ် စေတီဖြစ်ကြောင်းကို သိရှိစေရန်–

"ပြောင်လုံထွင်သောစေတီလ္ဘုရှယ် စည်ခုံတေ"[၅]

---

[၁] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၁။
[၂] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၁။
[၃] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၁။
[၄] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၁။
[၅] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၁။

ဟူ၍လည်း မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ဟန်တူသည်။ ချောမွတ်ပြောင်လက် လုံးဝန်းသောပုံဖြင့် ထွင်းထုထားသော သပိတ်မှောက်သဏ္ဌာန် စေတီတစ်ဆူဖြစ်ကြောင်းကို 'ပြောင်လုံးထွင်း' ဟူသော ကျစ်လျစ်သည့်အသုံးဖြင့် သုံးနှုန်းထားပုံမှာ ထိမိလှပေသည်။ ပုဂံရွှေစည်းခုံ စေတီကြီးကဲ့သို့ လှူဒါန်းခဲ့ဟန် တူပါသည်။ ထိုကြောင့် သပိတ်မှောက်ပုံသဏ္ဌာန် တည်ထားကိုးကွယ်သော စည်းခုံစေတီကြီး၏ ကြည်ညိုဖွယ် အသွင်သဏ္ဌာန်သည် ပေါ်လွင်ထင်ရှားလာစေပါသည်။

ဤကျောက်စာ၏ သဒ္ဒါအသုံးအနှုန်းကို လေ့လာကြည့်လျှင် နာမဝိသေသန အသုံးများကို တွေ့ရပါသည်။ မိမိအလှူကို ချီပင့်ထောက်ပံ့သူတို့အား အမျှဝေရာတွင်–

"နောင်အစင်အလာသ မင်အမတ်ခပ်သိမ်တိုဝ် ခိပင်ပါသ
အရိယ်အရံယူသော ခိပင်သောညောင်ဉီစသော စေတီအကြာ
မွိယ်ပုံလုံအတိ ရစပါစိသတေ"[၁]

ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဂုဏ်ရည်ပြနာမဝိသေသနအသုံးများ ဖြစ်သော–

"ပြောင်လုံထွင်သော စေတီ[၂]
ရည်ရှယ်ပွလ္လုသော လယ်[၃]"

ဟူသော အသုံးများကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။

ပုဂံခေတ် ကျောက်စာစကားပြေအရေးအသားတွင် လုံးချင်းကြိယာများ သုံးလေ့ရှိရာ စည်သူမင်းကျောက်စာတွင်လည်း လုံးချင်းကြိယာများ သုံးနှုန်းထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ လှူဒါန်းသည်ကို **လှူ**[၄]ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အလှူကို မချီးပင့်သူများ အဝီစိငရဲ ကျခံစေပြီး ဆင်းရဲဒုက္ခကျရောက်စေကြောင်းကို **ခံ ၊ကျ**[၅] ဟူ၍လည်းကောင်း၊ တံတိုင်း တံတိုင်း ကာရံသည်ကို **တည်**[၆] ဟူ၍လည်းကောင်း လုံးချင်းကြိယာအသုံးများကို တွေ့ရပါသည်။

မိမိအလှူကို မချီးပင့်သူတို့ တိရစ္ဆာန်ဝမ်း၌ဖြစ်ပြီး တိရစ္ဆာန်ကောင်း မဖြစ်စေဘဲ ဒုက္ခိတဘဝဖြင့် ဆင်းရဲဒုက္ခခံစားရစေကြောင်းကို–

---

[၁] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၁။
[၂] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၁။
[၃] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၁။
[၄] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၁။
[၅] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၂။
[၆] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၂။

"ကိုယ်လျက် ကန်လျက် ဖယ်လျက် နှာခေါင်တိုလျက်
နှာပယ်လျက် အမြီတိုလျက် ဖွစ်စိယ်သတေ"[၁]

ကျိန်စာရေးထိုးရာတွင်လည်း 'လျက်' ဟူသော နောက်ဆက်ကို ထည့်သွင်း ထားသဖြင့် တစ်ခုပြီးတစ်ခုဖြစ်စေကြောင်း စာဖတ်သူတို့၏စိတ်မျက်စိတွင် မြင်ယောင် လာအောင် ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ကျောက်စာအရေးအသားဖြစ်သော်လည်း နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းအောင် ရေးထိုးထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ထို့ပြင် ဥပမာအသုံးကောင်းများဖြင့်လည်း မိမိအလှူကို မှတ်တမ်းတင်ထား သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ မိမိအလှူကို ချီးပင့်ထောက်ပံ့သူများသည် တိရစ္ဆာန်မဖြစ်။ တိရစ္ဆာန်ဖြစ်မူက ဘုရားလောင်းဖြစ်ခဲ့ဖူးသော အဖြစ်ကောင်းသောဘဝ ဖြစ်သကဲ့သို့ ဖြစ်ကြစေရန် ဆုတောင်းထားပုံမှာ–

"ငတိုဝ် ပုရှာလောင် အယောင်ကယ်သိုဝ် အလွှစ်ငါရှာသုန္နိက်
အလွှစ်ကောင်သေဝ် အယောင်ကယ်သိုဝ် ဖွစ်စိယ်သတေ"[၂]

ဟူသောအသုံးတွင် ဘုရားလောင်း၏အသွင်သဏ္ဍာန် ပေါ်လွင်ထင်ရှားအောင် ဥပမာ အသုံးများ နှစ်ကြိမ်ထပ် သုံးထားသောကြောင့် အလှူရှင်ဖော်ပြလိုသော အကြောင်း အရာမှာ လေးနက်ခန့်ညားလာစေပါသည်။ ထိုအသုံးကောင်းများဖြင့် မှတ်တမ်းတင် ထားသကဲ့သို့ ဝါကျဖွဲ့စည်းပုံတွင်လည်း ဝါကျတို၊ ဝါကျလတ်တို့ကို သူ့နေရာနှင့်သူ လိုက်ဖက်အောင် ရေးထိုးမှတ်တမ်းတင်ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ မိမိအလှူကို ချီးပင့်ထောက်ပံ့သူတို့ကို–

"အသက်ရှည်စိသတေ ဖုန်လေယ်ကြီစိသတေ စည်စိလေယ်
ကြိယ်စိယ်သတေ"[၃]

ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မိမိအလှူကို မဖျက်ဆီးဝံ့အောင် ကျိန်စာရေးထိုးရာတွင်–

"အဝိစိ ငြယ်ခံစိယ်သတေ ကပ္ပာလသုတ်ငြယ်လဲခမ်စိယ်တေ
သည်စိုဝ်ငြယ်ခမ်စိယ်သတေ"[၄]

ဟူ၍လည်းကောင်း ဝါကျတိုများဖြင့် တိုတိုရှင်းရှင်း လိုရင်းရောက်အောင် ရေးသား ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

---

[၁] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၁။
[၂] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၁။
[၃] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၁။
[၄] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၁။

ဤကျောက်စာ၏ထူးခြားချက်မှာ အလှူပြုချိန်၊ အလှူပစ္စည်း၊ ဆုတောင်း၊ ကျိန်စာတို့ ရေးထိုးပြီးနောက် သက္ကရာဇ်(၅၀၈)ခု ပြာသိုလဆန်း (၅)ရက် ကြာသပတေးနေ့ လထွက်သည့်တိုင် ဂူဘုရားတည်ပြီး ဘလကုန်နှစ် ကဆုန်လဆန်း(၁၅)ရက်နေ့တွင် သိမ်ဆောက်လုပ်ခဲ့သည်။ သက္ကရာဇ်(၅၀၉)ခု စယ်နှစ် တန်ခူးလဆန်း (၆)ရက် သောကြာနေ့တွင် တံတိုင်းတည်ခဲ့သည်။ သက္ကရာဇ်(၅၀၀)ခုတွင် စည်းခံစေတီကြီးကို တည်ထားပြီးနောက် (၈)နှစ် (၉)နှစ် ကြာသောအခါမှ သိမ်ကျောင်း၊ ဂူဘုရားနှင့် တံတိုင်း တည်ခဲ့ဟန်တူသည်။

အလှူမှတ်တမ်းကျောက်စာ ဖြစ်သောကြောင့် စိတ်ကြည်နူးဖွယ် သန္တရသ ခံစားရပါသည်။ ကျိန်စာရေးထိုးရာတွင် ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းအောင် ရေးသားထားသောကြောင့် ဘယာနကရသ မြောက်လှသည်။ ထို့ပြင် ကျိန်စာတွင် ငရဲကြီး (၈)ထပ်တို့၏အမည်များနှင့် ငရဲငယ် (၈၀)ရှိကြောင်းကို ရေးထိုးမှတ်တမ်းတင်ထား သောကြောင့် မှတ်သားဖွယ် ဗဟုသုတတို့လည်း ပေးစွမ်းသော ကျောက်စာ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရသကို ပေးစွမ်းနိုင်ရုံသာမက သုတပါပေးသော ကျောက်စာဖြစ်ကြောင်း သိရပါသည်။

သရပိုလ်သခင်ကျောင်း ကျောက်စာတွင်လည်း သိမန်သာဇနီးမောင်နှံသည် သံဃာတော်များအတွက် ကျောင်းဆောက်လုပ်ပြီး လယ်ပယ်များနှင့် ကျွန်မိန်းမ (၃)ယောက် တို့ကို လှူဒါန်းခဲ့ပါသည်။ သာသနာအဆုံးတိုင် မိမိအလှူ အရှည်တည်တန့်စေရန် ဆုတောင်း၊ ကျိန်စာများ ရေးထိုးထားရာ ဖြစ်စဉ်ပြရေးနည်းဖြင့် မှတ်တမ်းတင် ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ဤကျောက်စာတွင်လည်း ပါဠိအသုံးများကို တွေ့ရပါသည်။

"ပြိတ္တာ[၁]၊ သတ္တာ[၂]၊ ပြညာ[၃] ၊ ငြယ်[၄] ၊ သဗ္ဗညုတည(ဏ်)[၅]"

ဟူသော အသုံးတို့သည် ယနေ့တိုင် သုံးစွဲနေကြသော အသုံးများ ဖြစ်ပါသည်။ ပြိတ္တာ ကိုပင် မြင်သာမြင်၍ မစားရတတ် မသောက်ရတတ်သော လူပြိတ္တာဖြစ်စေကြောင်း ပါဠိမြန်မာ အနက်ပြန်ပြီး ရေးသားထားပုံမှာ ထိမိပေါ်လွင်လာစေပါသည်။ လုံးချင်း

---

[၁] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၇။

[၂] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၆။

[၃] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၆။

[၄] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၆။

[၅] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၇။

ကြိယာအဖြစ် ကျောင်းဆောက်လုပ်သည်ကို **ပွု**[၁] ငရဲကျသည်ကို **ကျက်**[၂] မိမိအလှူကိုချီးပင့်သူတို့ ငရဲမကျရောက်စေချင်ကြောင်းကို မထိ[၃] စသည့်အသုံးများကို တွေ့ရပါသည်။

ထို့ပြင် နှစ်ကြိမ်ထပ်အသုံးများကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။

"ပုရှာအဖ္လစ်ဖ္လစ်[၄]
လူပြီတ္တာ နှင်၂[၅]
အဖန်တလယ်၂[၆]"

ဟူသော အသုံးများဖြင့် ပြောလိုသော အကြောင်းအရာ လေးနက်လာအောင် ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထို့ပြင် အဓိပ္ပာယ်တူစကားသုံးများဖြစ်သော–

"ဤ ငါလှူသောအလှူကိုဝ် ထိပါဖျက်ဆီသောသူကာ သာသနာကို ဖျက်သောမည်၏။ ထိုဝ်ကြောင်"[၇]

ဟူသော ဝါကျတွင် **'ထိပါးနှင့်ဖျက်ဆီး'** အဓိပ္ပာယ်တူအသုံးကို တွဲသုံးထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ 'ထို့ပြင်' 'ထို့ကြောင့်' ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ဆက်သမ္ဗန္ဓ အသုံးများလည်း အသုံးပြုနေပြီဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

အလှူရှင်တို့သည် မိမိအလှူကို လေးနက်ထင်ရှားလာအောင် နာမဝိသေသန အသုံးများကိုလည်း ရေးသားလေ့ရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဘုရားဆုကိုတောင်းရာတွင် သာမန်မျှမတောင်းဘဲ–

"သဗ္ဗညုတည(ဏ်)ရသော ပ္ပည်ညာတိ ပွင်သော ငါရလျှင် ဖ္လစ်ရစိယ်သတေ"[၈]

ဟု အလုံးစုံသောတရားကို သိစပ်မြင်နှံ့သော ဉာဏ်တော်ကိုရသော ဘုရားဖြစ်လိုသည်။ သဗ္ဗညုတရွှေဉာဏ်ရှင် ဘုရားဖြစ်မှုလည်း ပညာအတိပြည့်ဝသော ပညာဓိကဘုရားအဖြစ် ဖြစ်လိုကြောင်း ဆုတောင်းထားပုံမှာ နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းလှသည်။ အလှူရှင်၏

---

[၁] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၆။
[၂] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၇။
[၃] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၆။
[၄] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၇။
[၅] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၇။
[၆] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၇။
[၇] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၆။
[၈] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၇။

စာပေကျမ်းဂန်နှံ့စပ်မှုကို သိမြင်နိုင်ရုံသာမက စေ့စပ်သေချာသော ဉာဏ်အမြော်အမြင်ကြီးသောသူဖြစ်ကြောင်းလည်း ခန့်မှန်းနိုင်ပါသည်။

ဤကျောက်စာတွင် ဝါကျအသုံးကိုကြည့်လျှင် ဝါကျတို၊ ဝါကျလတ်၊ ဝါကျရှည်များကို သူ့နေရာနှင့်သူ သုံးနှုန်းထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဝါကျတိုတွင်လည်း–

"အမတ်ခပ်သိမ်လေ ရစပါစိယ်သတေ ငါမယာ ငါသာ သါသ္မီလေ
ရစပါစိယ်သတေ အထက်ဖဝက်တိုင်ဩင် ရစပါစိယ်သတေ"[၁]

ဟူ၍ ပုံစံတူဝါကျများဖြင့် ရေးထိုးမှတ်တမ်းတင်ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

အလှူရှင်ဇနီးမောင်နှံသည် ကျောင်းဆောက်၍ လှူဒါန်းရာတွင် သာသနာအဆုံးတိုင် ပစ္စည်းလေးပါး အထောက်အပံ့ဖြစ်စေခြင်းငှာ ရတနာသုံးပါးကိုရည်၍ လှူသော လယ်မြေအပိုင်းအခြားနှင့် ကျွန်များ လှူဒါန်းခဲ့ကြောင်းကို ဝါကျရှည်ဖြင့် ရေးထိုးမှတ်တမ်းတင်ထားပါသည်။ ဝါကျအဆုံးသတ်များတွင် **တေ**[၂] ဟူသော အသုံးများဖြင့် အဆုံးသတ်လေ့ရှိသော်လည်း ယနေ့ခေတ်သုံး **၏**[၃] ဖြင့်လည်း အဆုံးသတ်ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

သခင်ခင်အုန်နှင့် သင်ကြီးကုံကယ်ကျောက်စာ၏ ထူးခြားချက်သည် ဘုရားကျောင်းကန်အဟောင်းတို့ကို အသစ်ပြန်လည်ပြုပြင်မွမ်းမံခြင်း ဖြစ်သည်။ ပထမဦးစွာ လှူဒါန်းခဲ့သော အလှူရှင်များဖြစ်သော သခင်ခင်အုန်နှင့် သင်ကြီးစတ္တုလင်ကပိုလ်တို့၏အလှူကို သားမြေးတို့ဖြစ်ဟန်တူသော သခင်ခင်ဥန်နှင့် သင်ကြီးကုံကယ်တို့က ဆက်လက်ပြုပြင်မွမ်းမံသော အလှူဖြစ်သည်။ ဤကျောက်စာသည်လည်း ယခင်ကျောက်စာများနည်းတူ ဖြစ်စဉ်ပြရေးနည်းဖြင့် ရေးထိုးမှတ်တမ်းတင်ထားပါသည်။ ဆုတောင်းတွင်လည်း ကျစ်လျစ်သော အသုံးများဖြစ်သည့်–

"လိုသောဆု မှတ်သောတရာကို မလွယ်လျင်ရလိုသောတေ"[၄]

ဟူ၍ ရေးသားထားပါသည်။ လောကီလူသားပီပီ တောင်းသောဆုကို ပြည့်စေချင်သည်။ မိမိတို့ ကျင့်ကြံပွားများသော တရားတို့ကို အလွယ်တကူရလိုကြောင်း ဆုတောင်းထားပုံမှာ နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းလှပါသည်။ ပုဂံခေတ်သုံး စကားလုံးများ

---

[၁] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၆။
[၂] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၇၄။
[၃] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၇၄။
[၄] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၇၄။

အဖြစ် မြေလွတ်မြေရိုင်းများကို တောစိန်[၁] ၊ ကွင်းပြင်မှန်သမျှကို ကွင်ဖွစ်ဖွစ်သမျှ[၂] ဟူသော အသုံးတို့ကို တွေ့ရပါသည်။ ပါဠိအသုံးများအဖြစ်–

"တရျာ[၃] ၊ သံပုတ်[၄] ၊ ငြယ်[၅] ၊ သဃာ်[၆] ၊ ပုစဝ်[၇]"

စသည်တို့ကို တွေ့ရပါသည်။ လုံးချင်းကြိယာများမှာ အပါယ်ငရဲကျသည်ကိုပင် **လား**[၈] **လား**[၈] ဆွမ်းကွမ်းအဖြစ် စားစေရန်ကို **စား**[၉] ဟူသော အသုံးများသာ တွေ့ရပါသည်။

ထို့ပြင် သဒ္ဒါဖွဲ့ထုံးကိုလေ့လာကြည့်လျှင် အဟောင်းကိုအသစ်တဖန် ပြန်လည်ပြုပြင်ခဲ့သည်ကို အသစ်လှူခတုံ[၁၀] ဟူသော အသုံးကို တွေ့ရပါသည်။ ဝါကျဖွဲ့ထုံးတွင်လည်း ပုဂံခေတ်ဦးကျောက်စာများကဲ့သို့ ဝါကျတိုအသုံးများထက် ဝါကျလတ်၊ ဝါကျရှည်များ အသုံးပြုလာပြီဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်ပါသည်။ ဤကျောက်စာတွင် ဝါကျအဆုံးသတ်ကို **တဉ်** ဖြင့် ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ကျောက်စာစကားပြေတို့တွင် 'သတေ ၊ တေ ၊ ဧအ် ၊ ၏' တို့ဖြင့် ရေးထိုးလေ့ရှိသော်လည်း ယနေ့ခေတ်သုံး **တဉ်**[၁၁] (တည်း) အသုံး ပြောင်းလဲသုံးနှုန်းလာသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

နှောင်းတွေ့ကျောက်စာများ၏ အရေးအသားကိုကြည့်လျှင် ကျစ်လျစ်သော အသုံးများ၊ လုံးချင်းကြိယာများ၊ နှစ်ကြိမ်ထပ်အသုံးများဖြင့် ရိုးရိုးရှင်းရှင်း သုံးနှုန်းထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဝါကျတွင်လည်း ဝါကျတို၊ ဝါကျလတ်၊ ဝါကျရှည်တို့ကို သူ့နေရာနှင့်သူ သုံးထားပါသည်။ ပုဂံခေတ်ဦးစကားပြေများ ဖြစ်သောကြောင့် အသုံးမတည်ငြိမ်သေးသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ကျောက်စာတွင် **သော** ဟု သုံးသကဲ့သို့ ***သ၊ သေဝ်*** စသည်ဖြင့်လည်း သုံးထားပါသည်။ ထို့ပြင် **ခံ** ဟု သုံးသကဲ့သို့ **ခမ်** ဟုလည်း သုံးထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ အလှူမှတ်တမ်းတင်ကျောက်စာဖြစ်သောကြောင့် စိတ်ကြည်လင်အေးချမ်းဖွယ် သန္တရသ ပေးစွမ်းနိုင်သော ကျောက်စာများဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

---

[၁] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၇၅။
[၂] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၇၅။
[၃] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၇၄။
[၄] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၇၄။
[၅] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၇၄။
[၆] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၇၄။
[၇] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၇၄။
[၈] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၇၄။
[၉] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၇၄။
[၁၀] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၇၅။
[၁၁] သန်းထွန်း(တည်း)နှင့်အများ၊ ၂၀၀၅၊ ၇၅။

၁၊ ၃။ ဝေါဟာရအသုံးများ

ဝေါဟာရအသုံးအနှုန်းများကို လေ့လာတင်ပြရာတွင် အလေ့လာခံကျောက်စာ (၃)ချပ်မှ စကားလုံးများကို စုစည်း၍ တင်ပြထားပါသည်။

သက္ကရစ်	=	သက္ကရာဇ (ပါ)=ခုနှစ်၊ သကရာဇ်။ မြန်မာတို့ မှတ်သား သုံးစွဲသော ခုနှစ်အရေအတွက်။[၁]
မြိုက္ကသိုဝ်နှစ်	=	မြိဂဂိရ၊ မာဂ်ဂိရ မိဂသီ
	=	မိဂသိရ (ပါ) = နတ်တော်လနှင့် စန်းယှဉ်သော နက္ခတ်။ (နက္ခတ် ၂၇လုံးတွင် ငါးလုံးမြောက် ဖြစ်သည်)။ သက္ကရာဇ်ကိုတည် နှစ်ခုနှုတ် ဆဲ့နှစ်ခုနှင့်စား၍ အကြွင်းအတိုင်း အမည်ပေးရသောနှစ်တွင် ၉ ကြွင်းသော နှစ်အမည်။[၂]
သရဝန်နှစ်	=	ဂြာဝဏ သရဝဏ်၊ သရဝန် သက္ကရာဇ်ကိုတည် နှစ်ခုနှုတ် ဆဲ့နှစ်ခုနှင့်စား၍ အကြွင်း အတိုင်း အမည်ပေးရသောနှစ်တွင် ၅ ကြွင်းသော နှစ်အမည်။[၃] နှစ်အမည်။[၃]
ဘလကုန်နှစ်	=	ဘဂ္ဂုဏီ (ပါ) = တပေါင်းလနှင့် စန်းယှဉ်သော နက္ခတ်။ သက္ကရာဇ်ကိုတည် နှစ်ခုနှုတ် ဆဲ့နှစ်ခုနှင့်စား၍ အကြွင်း အတိုင်း အမည်ပေးရသောနှစ်တွင် ၀ ကြွင်းသော နှစ်အမည်။[၄] နှစ်အမည်။[၄]
ဖတ်နှစ်	=	ဘာဒြ၊ အာရ်ဒြ အဒြ၊ ဘဒြ၊ ဖဿ ဖဿနှစ်။ သက္ကရာဇ်ကိုတည် နှစ်ခုနှုတ် ဆဲ့နှစ်ခုနှင့်စား၍ အကြွင်းအတိုင်း အမည်ပေးရသောနှစ်တွင် ၆ ကြွင်းသော နှစ်အမည်။[၅]
သန်တူလ	=	သီတင်းကျွတ်လ = မြန်မာ့ဆယ့်နှစ်လတွင်သတ္တမလ။[၆]
တန်ခူလ	=	တန်ခူးလ (မြန်) = မြန်မာ့ဆယ့်နှစ်လတွင် ရှေ့ဆုံးလ။[၇]

[၁] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၃၇၉။
[၂] ထွန်းမြင့်၊ ဦး၊ ၂၀၀၄၊ ၂၄၂။
[၃] ဖိုးလတ်၊ ဦး၊ ၁၉၅၆၊ ၄၉။
[၄] ထွန်းမြင့်၊ ဦး၊ ၂၀၀၄၊ ၁၉၅။
[၅] ထွန်းမြင့်၊ ဦး၊ ၂၀၀၄၊ ၄၉။
[၆] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၃၇၃။
[၇] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၁၆၀။

ကုဆုန်လ = ကဆုန်လ (မြန်) = မြန်မာ့ဆယ့်နှစ်လတွင် ဒုတိယလ။[၁]

ပွယ်တာလ = တန်ဆောင်မုန်းလ။ မြန်မာ့ဆယ့်နှစ်လတွင် အဋ္ဌမလ။[၂]

ကြာသပတိယ် = ဗြိဟာသ္ပတိ ကြသပတိယ်

ဝါကျသ္ပတိ (ပါ) = စကား၏အရှင်။ စကားကို အစိုးရသူ။[၃] အစိုးရသူ။[၃]

သုကြ္ကာနိယ် = ဂုကြ သုကြ္ကာ၊ သုကြာ

ဂြကြ (သ)၊ သုက္က (ပါ) = ဖြူစင်ထွန်းတောက်သော အလင်းရောင်ရှိသည့်ဂြိုဟ်။[၄]

သဗ္ဗညုတဉာဏ်= သဗ္ဗညုတဉာဏ (ပါ) = အလုံးစုံကိုသိသောဉာဏ်။[၅]

ပ္ပညာတိ = ပညာဓိကဘုရား။ ပညာလွန်ကဲသောဘုရား။[၆] (ဘုရားကြီးမျိုး ၃ ပါး ရှိသည်)

ပညာဓိကဘုရား = ပညာကိုရှေ့ထား၍ ဘုရားဖြစ်ကြောင်း တရားတော်များကို ဖြည့်ကျင့်ဆည်းပူးသည်။ လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း ပါရမီဖြည့်ရသည်။

သဒ္ဓါဓိကဘုရား = သဒ္ဓါရှေ့ရှု၍ ဘုရားပြုလမ်းစဉ်ကို ကျင့်သုံးလေ့လာတော်မူသော ရှစ်သင်္ချေနှင့်ကမ္ဘာတစ်သိန်း ပါရမီဖြည့်ရသည်။

ဝိရိယဓိကဘုရား = ဝီရိယလုံ့လရှေ့ထား၍ ပါရမီတော်များကို ကြိုးစားအားထုတ်တော်မူသည်။ ဆယ့်ခြောက်သင်္ချေနှင့်ကမ္ဘာတစ်သိန်း ပါရမီဖြည့်ရသည်။[၇]

သဃ်ာ = သံဃ (ပါ) = အနည်းဆုံး လေးပါးအပေါင်းရှိသော ရဟန်းအပေါင်း။[၈]

---

[၁] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၂။

[၂] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၁၆၀။

[၃] ဖိုးလတ်၊ ဦး၊ ၁၉၅၆၊ ၂၉။

[၄] ဖိုးလတ်၊ ဦး၊ ၁၉၅၆၊ ၃၁။

[၅] ထွန်းမြင့်၊ ဦး၊ ၂၀၀၄၊ ၃၆၆။

[၆] ထွန်းမြင့်၊ ဦး၊ ၂၀၀၄၊ ၁၈၀။

[၇] ဩဘာသာဘိဝံသ၊ အသျှင်၊ ၁၉၅၅၊ ၃၇၆။

[၈] ထွန်းမြင့်၊ ဦး၊ ၂၀၀၄၊ ၃၇၄။

ပုစဝ် = ပူဇာ (ပါ) = ပစ္စည်းကို ကောင်းစွာစီရင်၍ ရိုသေလေးမြတ်စွာ ပေးလှူခြင်း။[1]

သင်ပုပ်/သံပုတ် = သံပူဇ (ပါ) = ကောင်းသောပူဇော်ခြင်း။ ကောင်းစွာပူဇော်အပ်သော အလှူဝတ္ထု။[2]

သတ္ဒာ = သဒ္ဓါ (ပါ) = ယုံကြည်ခြင်း။ ကြည်ညိုခြင်း။ ကြည်ဖြူစွာကျွေးမွေးပေးကမ်းသည်။[3]

ပ္လည်ညာ = ပြဇာ (ပါ)၊ ပညာ (ပါ) = အသိဉာဏ်၊ အပြားအားဖြင့်သိတတ်သောဉာဏ်။[4]

အမတ် = အမစ္စ (ပါ) = မင်းနှင့် အတူတကွတိုင်ပင်၍ အုပ်ချုပ်ရေးဆောင်ရွက်ရသူ။ မင်းတိုင်ပင်။[5]

ဒါယကာ = ဒါယက (ပါ) = ပေးလှူသူ၊ အလှူရှင်ယောက်ျား။[6]

ငြယ် = နိရယ (ပါ) = မကောင်းမှုပြုလုပ်သူများ နောင်တမလွန်ဘဝ၌ ဆင်းရဲစွာခံရသော အရပ်။[7]

ငရဲကြီး(၈)ထပ်ကား သိဉ္ဇိုးငရဲ=ဘယ်လိုပင် သတ်ဖြတ်ညှဉ်းဆဲသော်လည်း ကံမကုန်သမျှ အဖန်ဖန်အသက်ရှည်၍ ခံနေရသော ငရဲ။ ကာလသုတ်ငရဲ = မည်းနက်သော တမျဉ်းကြိုးဖြင့် ချတိုင်၍ သစ်ခွဲသလို တစ်ကိုယ်လုံးခုတ်ခွဲလှီးဖြတ်ခံရသော ငရဲ။ သံဃာတငရဲ = သံတောင်သံခဲကြီးတို့ဖြင့် အဖန်ဖန် လှိမ့်မွှေကြိတ်ခြေညှဉ်းဆဲခံရသော ငရဲ။ ဇာလရောရုဝငရဲ = မီးလျှံ မီးတောက်တို့ဖြင့် အဖန်ဖန်နှိပ်စက်ခံရ၍ ကျယ်လောင်စွာ အော်ဟစ်မြည်ကြွေးသောအသံရှိသည့် ငရဲ။ ဓူမရောရုဝငရဲ = မီးခိုးမီးလျှံတို့ဖြင့်ပိတ်ဖုံးနှိပ်စက်ခံရ၍ ကယ်ပါ ယူပါ ပြင်းစွာ အော်မြည်နေ

---

[1] ထွန်းမြင့်၊ ဦး၊ ၂၀၀၄၊ ၁၇၂။
[2] ထွန်းမြင့်၊ ဦး၊ ၂၀၀၄၊ ၃၄၇။
[3] ထွန်းမြင့်၊ ဦး၊ ၂၀၀၄၊ ၃၅၄။
[4] ဟုတ်စိန်၊ ဦး၊ ၁၉၉၉၊ ၅၇၂။
[5] ထွန်းမြင့်၊ ဦး၊ ၂၀၀၄၊ ၄၀၅။
[6] ထွန်းမြင့်၊ ဦး၊ ၂၀၀၄၊ ၁၀၀။
[7] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၈၁။

ရသော ငရဲ။ တာပနငရဲ = သံတံကျင်ကြီးတို့ဖြင့် ထိုးဖောက်ပြီး တစ်ကိုယ်လုံး မီးလျှံစွဲအောင် သံထွေခဲထဲ၌ အမြဲ ကင်ဖုတ်ခံရသော ငရဲ။ ပတာပနငရဲ = အလျှံရဲပြောင်သော သံတောင်ကြီးပေါ်သို့ ရိုက်နှက်မောင်းတင် စေလျက် မြေ၌စိုက်ထောက်ထားသော လှံသွားများပေါ်သို့ ဦးခေါင်းပြောင်းပြန် ကျစေသော ငရဲ။ အဝီစိငရဲ = ဤမီးလျှံ၌ မီးလျှံနှင့်ငရဲသားရော ဆင်းရဲဒုက္ခတို့ကိုပါ အကြားမရှိ ပြည့်နှက်လျက်သာနေသော ငရဲ။[၁]

ပြိတ္တာ = ပေတ (ပါ) = အပယ်လေးဘုံသား အပါအဝင်ဖြစ်သော မကောင်းကျိုးခံ သတ္တဝါတစ်မျိုး။[၂]

တရိတ်ဆန် = တိရစ္ဆာန (ပါ) = ကျွဲ နွား ခွေး ဝက် ကြက် ငှက် ငါး လိပ် စသော အဟိတ်သတ္တဝါ။[၃]

အပယ် = အပါယ (ပါ) = ငရဲ၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊ အသူရကာယ်ဟူသော မကောင်းမှုအတွက် ခံရာဌာန။[၄]

ကလန် = ကလန် (မွန်) = ရှေးခေတ်က ရွာကို အုပ်ချုပ်ရသော အကြီးအကဲ အမတ်။[၅]

သံပျင် = သမ္ဗင် (မွန်) = (ရှေး) ရွာအများကို အုပ်ချုပ်သူ။[၆]

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

နှောင်းတွေ့ကျောက်စာများကို လေ့လာရာတွင် အပိုင်းသုံးပိုင်းခွဲ၍ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ အကြောင်းအရာပိုင်းကို လေ့လာရာတွင် ပုဂံခေတ်အလှူရှင်တို့၏ သာသနာရေးဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် အလှူရှင်တို့၏ စိတ်နေသဘောထားများကို တွေ့ရပါသည်။ ခမ်းနားကြီးကျယ်သော အလှူပစ္စည်းများဖြစ်သည့် ဂူဘုရား၊ စေတီပုထိုးများ၊ လယ်မြေများနှင့် ကျွန်များကို လှူဒါန်းခဲ့သည်ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် စီးပွားရေးကောင်းမွန်ကြောင်းကို သိနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ စီးပွားရေး အဆင်ပြေ

---

[၁] ဩဘာသာဘိဝံသ၊ ၁၉၅၅၊ ၁၇၄။
[၂] ထွန်းမြင့်၊ ဦး၊ ၂၀၀၄၊ ၁၉၃။
[၃] ထွန်းမြင့်၊ ဦး၊ ၂၀၀၄၊ ၈၉။
[၄] ထွန်းမြင့်၊ ဦး၊ ၂၀၀၄၊ ၄၀၂။
[၅] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၆။
[၆] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၃၇၈။

သောကြောင့် သာသနာရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ သာသနာရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခြင်းကြောင့် နိုင်ငံရေးတည်ငြိမ်အေးချမ်းသောခေတ် ဟုဆိုနိုင်ပါသည်။

အရေးအသားပိုင်းကိုကြည့်လျှင် ပုဂံခေတ်ကျောက်စာစကားပြေ ဖြစ်သောကြောင့် စကားလုံး မတည်ငြိမ်သေးသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ကျောက်ထက်အက္ခရာ တင်ထားသော စကားပြေအရေးအသား ဖြစ်သောကြောင့်လည်း တိုတိုရှင်းရှင်းနှင့် လိုရင်းရောက်အောင် လုံချင်းကြိယာအသုံးများဖြင့် ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထို့ပြင် ဝါကျဖွဲ့ထုံးတွင်လည်း ပုဂံခေတ်ဦးကျောက်စာများတွင် ဝါကျတိုများကို များသောအားဖြင့် ရေးသားထားသော်လည်း ဝါကျလတ်၊ ဝါကျရှည်များကိုလည်း အလျင်းသင့်သလို ရေးသားထားပါသည်။ နှောင်းပိုင်း ကျောက်စာများသည်ကား ဝါကျတိုများထက် ဝါကျလတ်၊ ဝါကျရှည်များဖြင့် ရေးသားလာကြသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဝေါဟာရအသုံးများတွင် ဘာသာခြားဝေါဟာရများဖြစ်သော ပါဠိအသုံးများ၊ သက္ကတအသုံးများကို အဓိကထား ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

နိဂုံး

နှောင်းတွေ့မြန်မာကျောက်စာများလေ့လာချက် စာတမ်းသည် သင်ရိုးအဖြစ် အသစ်ပြဋ္ဌာန်းထားခဲ့သော ကျောက်စာများကို လေ့လာထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ ပုဂံခေတ်က စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ကျောက်စာစကားပြေတို့သည် ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာကို အခြေခံ၍ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော စကားပြေများ ဖြစ်သောကြောင့် အလှူမှတ်တမ်း ကျောက်စာစကားပြေများအဖြစ် အများဆုံး တွေ့ရပါသည်။ မြန်မာဘာသာစကား၏ အဦးအစဖြစ်သော ကျောက်စာစကားပြေများကို လေ့လာတင်ပြရာတွင် စာပေရှုထောင့်ကသာမက ဘာသာစကားအမြင်ဖြင့်လည်း ထုတ်နှုတ်တင်ပြထားပါသည်။ လွယ်ကူမြန်ဆန်၍ နားလည်သိရှိနိုင်စေရန် စိစစ်ဖော်ထုတ်ခဲ့ပါသည်။ ဤစာတမ်းသည် ပညာရှင်များသာမက ပညာသင်များအတွက် တစ်ဖက်တစ်လမ်းမှ အထောက်အကူဖြစ်မည်ဆိုပါလျှင် စာတမ်းရှင်အတွက် စာတမ်းပြုစုရကျိုးနပ်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

ထွန်းမြင့်၊ ဦး(ဒဂုန်)။ (၁၉၉၁) ။ ***သုခမှတ်စု(စတုတ္ထ)***။ ရန်ကုန်၊ သုခဝတီစာပုံနှိပ်တိုက်။

ထွန်းမြင့်၊ ဦး။ (၂၀၀၄)။ ***ပါဠိသက်ဝေါဟာရအဘိဓာန်(ဒုတိယအကြိမ်)***။ ရန်ကုန်၊ စာပေလောက စာအုပ်တိုက်။

ဖိုးလတ်၊ ဦး။ (၁၉၅၆)။ ***မြန်မာနေ့အမည်များနှင့်မြန်မာနှစ်အမည်များ***။ ရန်ကုန်၊ ပညာနန္ဒ စာပုံနှိပ်တိုက်။

ဖိုးလတ်၊ ဦး။ (၁၉၆၄)။ ***မြန်မာလအမည်များ***။ ရန်ကုန်၊ ပညာနန္ဒစာပုံနှိပ်တိုက်။

မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၂၀၀၈)။ ***မြန်မာအဘိဓာန်(ဒုတိယအကြိမ်)***။ ရန်ကုန်၊ နေလင်းပုံနှိပ်တိုက်။

သန်းထွန်းနှင့်အများ (တည်း)။ (၂၀၀၅)။ ***နှောင်းတွေ့မြန်မာကျောက်စာများ***။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာသမိုင်းအဖွဲ့စာအုပ်တိုက်။

ဩဘာသာဘိဝံသ၊ အသျှင်။ (၁၉၅၅)။ ***သုတေသနသရုပ်ပြအဘိဓာန်***။ ရန်ကုန်၊ ပညာနန္ဒ ပုံနှိပ်တိုက်။